

LICE ZA PODRŠKU KAO NOVI INSTITUT U PORODIČNOM ZAKONU CRNE GORE

*Dr Valentina Smolović,
Viši sud u Podgorici-Stručna služba
Crna Gora
e-mail:smolovicvanja68@gmail.com*

Apstrakt: *Porodica je životna zajednica roditelja, djece i drugih srodnika, a koji u smislu Porodičnog zakona imaju međusobna prava i obaveze, kao i druga osnovna zajednica života u kojoj se njeguju i podižu djeca. Članovi porodice dužni su da se uzajamno poštuju, pomažu i izdržavaju u skladu sa ovim zakonom. Roditelji imaju jednaka prava i dužnosti prema svojoj djeci i odgovorni su za podizanje, vaspitanje i osposobljavanje djece za samostalan život, zaštitu njihovih interesa i dobrobiti. Dijete je svako lice do navršениh 18 godina života. Prava djeteta su nedjeljiva, uzajamno povezana i cjelovito se ostvaruju. Država je dužna da poštuje i unapređuje prava djeteta i preuzima potrebne mjere za zaštitu djeteta od zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i diskriminacije. U situaciji kada roditelji odluče da se raziđu i podnesu tužbu za razvod braka sudu, a imaju zajedničku djecu, sud i svi učesnici u postupku dužni su da prema djetetu koje učestvuje u postupku postupaju sa posebnom pažnjom, vodeći računa o situaciji u kojoj se dijete nalazi, o njegovim potrebama i dobrobiti, uz puno poštovanje njegovog dostojanstva, ličnosti i individualnosti. U postupcima u vezi sa porodičnim odnosima, sud može, ako ocijeni da to zahtijeva intenzitet konflikta između djeteta i roditelja ili između roditelja, postaviti djetetu lice za podršku, i to djetetu mlađem od 14 godina života bez njegove saglasnosti, a djetetu starijem od 14 godina života uz njegovu saglasnost. Informacije i savjeti pružaju se djetetu blagovremeno, na djetetu razumljiv način, prilagođen njegovom uzrastu i zrelosti.*

Ključne riječi: *Porodica, brak, dijete, razvod braka, lice za podršku*

U V O D

Porodično pravo, kao pozitivno pravo i naučna disciplina, reguliše porodičnopravne odnose u svakoj zemlji, pa i u savremenoj Crnoj Gori. Porodično pravni odnosi predstavljaju posebnu društvenu pojavu u kojoj dominira ličnopravni momenat. Zaštita porodice i porodičnih odnosa je, možemo slobodno reći, osnovni i najvažniji zadatak porodičnog prava. Snažno i zdravo pokoljenje koje se formira u zdravoj i snažnoj porodici predstavlja budućnost i oslonac svake zemlje, pa i Crne Gore. Konvencija o pravima djeteta smatra da porodici, kao osnovnoj grupi društva i prirodnom okruženju, za rast i dobrobit svojih članova, a naročito djece, treba pružiti potrebnu zaštitu i pomoć, tako da bi mogla potpuno preuzeti svoje obaveze u okviru ljudske zajednice.

ZNAČENJE I ZNAČAJ PORODICE

Od rođenja pa do smrti u porodici se odvija ljudski život. Porodica stvara pravne okvire našeg postojanja, opstajanja, naše pripadnosti, ali takođe i moralnu ali i psihološku osnovu za fizički i duševni razvoj. Čovjek se rađa u porodici, odnosno potiče iz porodice, ali istu i stvara kada za to dođe vrijeme. Ako pogledamo spise mnogih filozofa iz prethodnog perioda, nailazimo na različita mišljenja, odnosno različita tumačenja porodice. Društveno-ekonomski odnosi u pojedinim epohama su imali neposredan

uticaj na ulogu porodice u društvu, ali i na odnose među članovima te porodice kao i na razvoj ličnosti kod njih. Tokom istorije porodica je mijenjala svoju formu, odnosno pojavni oblik i bila je izložena različitim razaranjima. Međutim, i pored destruktivnih sila koje su je kroz vijekove pratile, porodica je odolijevala različitim silama i iskušenjima na način što je pokazivala fleksibilnost, odnosno vitalnost i moć da se prilagođava uslovima i promijenjenim društvenim prilikama. Upravo iz tog razloga ona je prvobitna, izvorna ljudska zajednica zato što je najvažnija i najprisnija ljudska skupina. U porodici se uspostavljaju trajne, emotivno prisne, solidarne i svestrane veze između članova. Porodica se smatra i osnovnom socijalnom institucijom u kojoj ljudi stiču prva životna iskustva, predstave o životu, sebi samom. "Biofizička struktura ljudskog mladunčeta, koja je uvjetovana njegovim biološkim nasljeđem, jest prirodna osnova za djelovanje svih okolnih faktora koji će iz te sirovine stvoriti čovjeka koji pripada određenoj socijalnoj, etničkoj i kulturnoj sredini. Biološko nasljeđe stvara osnovu na koju će se prenositi socijalno nasljeđe i tako formirati socijalni mentalitet jedinke, u skladu sa normama i običajima zajednice i civilizacije u kojoj je odrasla" (M. Zvonarević, 1978, str. 209)

Zbog toga, a i zbog višestrukih bioloških, psihičkih i društvenih funkcija, porodicu mnogi smatraju osnovnom ćelijom svakog društva. I sama priroda navodi čovjeka na porodicu. Porodica je naše utočište, naša sigurnost, iz nje polazimo i u nju se vraćamo. Ona je nešto najvrijednije u čovjekovom životu. Ona je prvi i veoma važan stepen u složenom pravcu socijalizacije. Porodica je osnovna i početna društvena zajednica u kojoj se stvaraju moral i moralna bića i čiji se pozitivan odnos ne može ničim drugim zamijeniti.

Društvo je uvijek, manje ili više, poklanjalo pažnju porodici. Zavisno od mjesta koje porodica ima u društvenoj strukturi društvo će prema tome i imati svoj stav i politiku prema njoj. Ali" nezavisno od toga ostaje činjenica da je u svim sistemima, bez obzira na različita teorijska i ideološka shvatanja o značaju i tretmanu porodice, svako društvo (država) bilo zainteresovano za sadržaj odnosa u porodici. Osnovni razlog za društveni (državni) interes prema porodici bili su uglavnom uvijek isti: važnost prokreacije za reprodukcije društva i značaj porodice za socijalizaciju ličnosti" (R. Korać, Podgorica, 2011., str. 45) Kada je porodica u pitanju ono što je takođe bitno istaći je i činjenica da" društvenim usmjeravanjem, regulisanjem i sankcionisanjem odnosa u njoj, porodica je uvijek bila i društvena ustanova, a ne samo privatna stvar pojedinca " (R. Korać, Podgorica, 2011., str. 44). Na osnovu svega prethodno iznesenog proizilazi da moderno društvo stalno mora voditi računa o porodici, te da mu to bude najvažnija briga i zadatak. Onog trenutka kada se zanemari porodica društvo prestaje voditi brigu o vlastitom napretku i blagostanju, odnosno uspjehu i sreći.

PORODICA I RODITELJSTVO U CRNOJ GORI

Ustavom Crne Gore, kao najvažnijim aktom jedne zemlje, zagarantovana je posebna zaštita porodice. Najnovijim izmjenama i dopunama Porodičnog zakona Crne Gore porodica se definiše kao "životna zajednica roditelja, djece i drugih srodnika koji u smislu ovoga zakona imaju međusobna prava i obaveze, kao i druga osnovna zajednica života u kojoj se njeguju i podižu djeca" ("Službeni list Crne Gore", br. 053/16) Ovim zakonom uređuju se i brak i odnosi u braku, odnosi roditelja i djece, usvojenje, postupci nadležnih organa u vezi sa bračnim i porodičnim odnosima.

Međutim, ono što je jako bitno je i činjenica da porodica može nastati i mimo braka, a takođe i bez bračne zajednice. Iz toga slijedi da porodica nastaje u stvari aktom rođenja i na osnovu pravnog akta, odnosno usvojenja. Prema osnovu iz kog nastaju, postoje tri vrste porodice:

1. Bračna porodica - ovaj oblik porodice zasniva se na braku kao zakonom uređenoj zajednici zasnovanoj na slobodnoj odluci muškarca i žene da sklope brak, na njihovoj ravnopravnosti, uzajamnom poštovanju i međusobnom pomaganju" Zakon o izmjenama i dopunama Porodičnog zakona ("Službeni list Crne Gore", br. 053/16). Ovu porodicu sačinjavaju bračni drugovi i njihovi potomci. Roditelji imaju jednaka prava i

dužnosti prema svojoj djeci i odgovorni su za podizanje, vaspitanje i osposobljavanje djece za samostalan život, zaštitu njihovih interesa i dobrobiti. Djeca su obavezna da se staraju o svojim roditeljima kojima je neophodna pomoć. Zbog značaja porodice za zdrav i sreden društveni život porodica uživa posebnu zaštitu.

2. Vanbračna zajednica - to je zajednica zasnovana na faktičkoj vezi muškarca i žene. Ne zasniva se pravnim putem, odnosno sklapanjem braka, već faktom zajedničkog života. Osnov ove porodične zajednice je krvna veza vanbračnih roditelja i njihove djece. " Djeca rođena van braka imaju ista prava i obaveze kao i djeca rođena u braku" (Ustav Crne Gore, Podgorica, 2010.)

3. Porodica po usvojenju ili adoptivna porodica nastaje vještačkim putem između jednog punoljetnog lica ili bračnih drugova i tuđeg maloljetnog lica. "Porodica po usvojenju ne zasniva se na krvnoj vezi između potomaka i predaka, niti na odnosu između bračnog druga i krvnih srodnika njegovog supruga, već na pravnom aktu kojim se zasniva između usvojioca i usvojenika odnos koji odgovara odnosu roditelja i djece"(M.Mitić, Niš,1969. str.32) Zakonom o izmjenama i dopunama Porodičnog zakona Crne Gore jasno je precizirano usvojenje tako da " usvojenjem između usvojioca i usvojenika uspostavljaju se odnosi koji postoje između roditelja i djece, s ciljem da se djetetu koje se usvaja pruže uslovi života kakve imaju djeca koja žive u porodici". ("Službeni list Crne Gore", br. 053/16). Adoptivna porodica ne nastaje rođenjem, odnosno prirodnim putem, već odlukom nadležnog organa, tako da u njoj ne postoji krvno već građansko srodstvo.

Bez obzira na koji način je nastala porodica, odnosno da li su djeca rođena u braku, van braka ili usvojenjem, članovi porodice dužni su da se uzajamno poštuju, pomažu i izdržavaju u skladu sa Ustavom i Porodičnim zakonom Crne Gore. Roditelji imaju jednaka prava i dužnosti prema svojoj djeci i odgovorni su za podizanje, vaspitanje i osposobljavanje djece za samostalan život, zaštitu njihovih interesa i dobrobiti. Država je dužna da poštuje i unapređuje prava djeteta i preduzima potrebne mjere za zaštitu djeteta od zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i diskriminacije. Prava i dužnosti roditelja i drugih srodnika prema djeci, kao i prava i dužnosti djece prema roditeljima i srodnicima jednaka su, bez obzira da li su djeca rođena u braku ili van braka.

NAJBOLJI INTERES DJETETA

Kako djeca predstavljaju naročito osjetljivu i ranjivu kategoriju svakog društva, pa i Crne Gore, ostvarivanje dječijih prava kao i njihova zaštita posebno je osjetljivo pitanje. Ključno polazište savremenog međunarodnog prava o pravima djeteta, a samim tim i naše zakonske normative jeste da je dijete autonomni pravni subjekat i samostalni titular ljudskih prava i sloboda, prilagođenih njegovim razvojnim potrebama, čime se obezbjeđuje zadovoljavajući stepen slobode ličnosti i djetetovog samoodređenja. Konvencijom o pravima djeteta uspostavljeni su međunarodni standardi u pogledu učešća djece u građanskim sudskim postupcima i donošenja odluka koje su u najboljem interesu djeteta. Dva su ključna prava i principa kojim se ostvaruje dječija sloboda i samoodređenje a to su poštovanje dječijih najboljih interesa i pravo djeteta na slobodno izražavanje mišljenja.

Odlučivanje o najboljem interesu djeteta je pravo djeteta i vrhovni princip kojeg se moramo držati. "Svako je dužan da se rukovodi najboljim interesom djeteta u svim aktivnostima koje se direktno ili indirektno tiču djeteta. Najbolji interes djeteta ima prioritet i utvrđuje se polazeći od: prava djeteta; mišljenja i želje djeteta; uzrasta, razvojnih sposobnosti i drugih ličnih svojstava djeteta; potrebe zaštite života i zdravlja djeteta; potrebe osiguranja bezbjednosti djeteta; potrebe fizičkog, emocionalnog, obrazovnog, socijalnog i drugog razvoja djeteta; prethodnog iskustva i okolnosti u kojima dijete živi; potrebe očuvanja stabilnosti i kontinuiteta odnosa sa roditeljima, porodicom i sredinom iz koje dijete potiče ili u kojoj boravi i uticaja promjene sredine; kvaliteta odnosa koje je dijete uspostavilo sa roditeljima, članovima porodice ili drugim licima i neposrednih i dugoročnih posljedica održavanja tih odnosa; potrebe očuvanja porodičnih odnosa, a naročito odnosa sa braćom i sestrama; uticaja odvajanja od roditelja, drugih članova porodice, a naročito

od braće i sestara; potrebe očuvanja ličnog i porodičnog identiteta; kulturne, nacionalne, etničke, vjerske i jezičke pripadnosti, odnosno porijekla djeteta i drugih okolnosti i stanja koja mogu da utiču na dobrobit djeteta". (Zakon o izmjenama i dopunama Porodičnog zakona "Službeni list Crne Gore", br. 053/16).

Pravo djeteta da aktivno učestvuje u sudskom postupku ili postupcima i utiče na sadržinu sudske odluke proističe iz njegovog prava na slobodno izražavanje mišljenja. Na osnovu Konvencije o pravima djeteta "Države-potpisnice će osigurati djetetu, koje je u stanju da oblikuje svoje vlastite stavove, pravo da slobodno izražava takve stavove po svim pitanjima koja se tiču djeteta, a stavovima će pridavati odgovarajuću važnost u skladu sa uzrastom i zrelošću djeteta". Istom Konvencijom takođe je predviđeno da će u gore navedenu svrhu " dijete posebno dobiti priliku da bude saslušano u bilo kakvom sudskom postupku ili upravnom postupku koji se tiče djeteta, bilo direktno, preko predstavnika ili odgovarajućeg tijela, na način koji je u skladu s proceduralnim pravilima nacionalnog zakona". Po prirodi stvari, svaki postupak iz porodičnih odnosa koji tangira prava i interese djeteta spada u red postupaka u kojima djetetu treba omogućiti da slobodno izrazi svoje mišljenje.

Onog trenutka kada je ugroženo dječije pravo, bilo da je jedno ili više njih, neophodno je angažovati sve subjekte zaštite u sredini u kojoj dijete živi kako bi djetetovo zdravo odrastanje bilo u najkvalitetnijoj i najvećoj mogućoj mjeri. Imajući na umu da bi prava djece i njihova zaštita bili na najboljem mogućem nivou, potrebno je da svako društvo ima kvalitetne zakone. Međutim, dobar zakon nije moguće sprovesti ako pored njega društvo nema i kvalitetan kadar koji bi sprovodio takve zakone.

Kako bi se djetetu u porodično-pravnim postupcima obezbijedila adekvatna podrška Zakonom o izmjenama i dopunama Porodičnog zakona("Službeni list Crne Gore", br. 053/16) a sa ciljem pružanja stručne pomoći i podrške djetetu koje učestvuje u sudskim postupcima u vezi sa porodičnim odnosima u kojima postoji takav intenzitet konflikta između djeteta i roditelja ili između roditelja koji bi mogao štetno da utiče na psihofizički razvoj djeteta, po prvi put u Crnoj Gori se uvodi institut lice za podršku djetetu u postupcima u vezi sa porodičnim odnosima. Uvođenjem ovog instituta stvoreni su uslovi za efektivno učešće djece u sudskim postupcima iz porodično-pravnih odnosa, pružanje potrebne stručne pomoći i podrške djeci o čijim se pravima i interesima odlučuje u skladu sa međunarodnim standardima.

ULOGA LICA ZA PODRŠKU

U postupcima u vezi sa porodičnim odnosima, sud može, ako ocijeni da to zahtijeva intenzitet konflikta između djeteta i roditelja ili između roditelja, postaviti djetetu lice za podršku, i to djetetu mlađem od 14 godina života bez njegove saglasnosti, a djetetu starijem od 14 godina života uz njegovu saglasnost. Kao što je i ranije navedeno dobar zakon nije moguće sprovesti ako pored njega društvo nema i kvalitetan kadar koji bi sprovodio takve zakone.

Lice za podršku može biti lice koje ima završene specijalističke studije VIII nivo kvalifikacije obrazovanja iz oblasti socijalnog rada, psihologije, pedagogije, sociologije, defektologije ili specijalne pedagogije; ima najmanje pet godina radnog iskustva u struci; ima praktična iskustva iz oblasti porodičnih odnosa; uspješno je završilo obuku za lica za podršku; nije osuđivano za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje poslova lica za podršku; da se protiv njega ne vodi krivični postupak za krivično djelo za koje se preduzima krivično gonjenje po službenoj dužnosti te da mu nije izrečena mjera bezbjednosti zabrana obavljanja poziva, djelatnosti ili dužnosti. Izuzetno, Ministarstvo može izdati licencu i licu druge struke koje ima završene specijalističke studije VIII nivo kvalifikacije obrazovanja ako ispunjava opšte uslove te da je utvrđeno da to lice svojim praktičnim znanjem i iskustvom može uspješno obavljati poslove lica za podršku. Obuku za lica za podršku sprovodi Ministarstvo pravde. Provjeru stečenih znanja i vještina tokom obuke sprovodi komisija koju obrazuje Ministarstvo. Uvjerjenje o uspješno završenoj obuci izdaje Ministarstvo. Zahtjev za izdavanje licence sa dokazima o ispunjavanju

uslova podnosi se Ministarstvu. Ministarstvo utvrđuje da li podnosilac zahtjeva ispunjava uslove za izdavanje licence. O zahtjevu za izdavanje licence Ministarstvo odlučuje u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva. Licu koje ispunjava uslove predviđene Zakonom o izmjenama i dopunama Porodičnog zakona ("Službeni list Crne Gore", br. 053/16) izdaje se licenca za rad. Licencu izdaje Ministarstvo za vrijeme od pet godina i može se produžiti za isti period u skladu sa ovim zakonom.

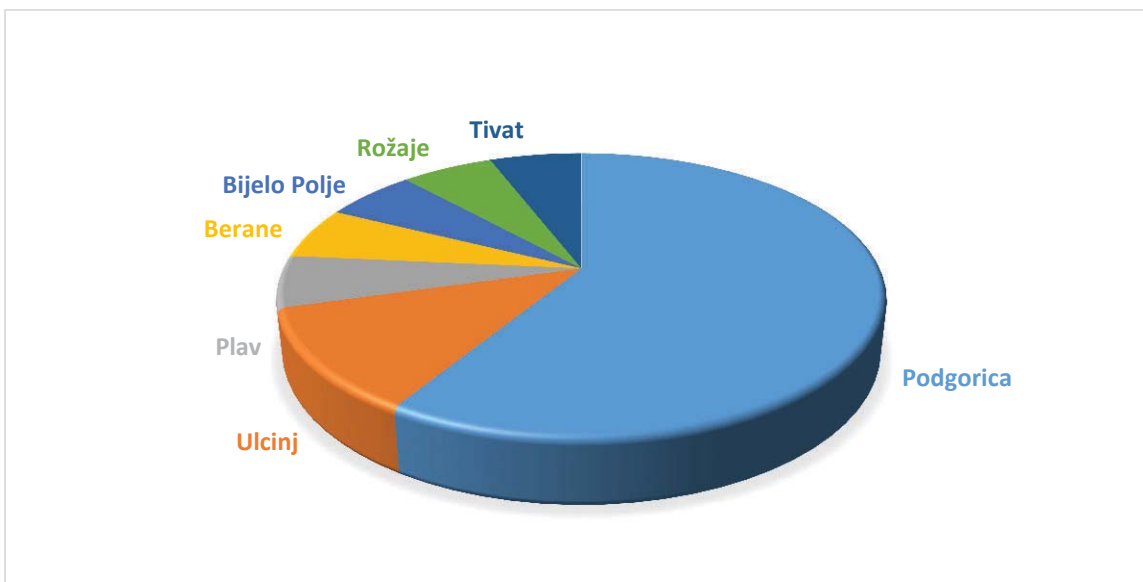
Zahtjev za produženje licence lice za podršku podnosi Ministarstvu najkasnije tri mjeseca prije isteka roka važenja licence. O zahtjevu Ministarstvo odlučuje u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva. Prilikom odlučivanja o produženju licence, posebno će se cijeliti mišljenje suda pred kojim je podnosilac zahtjeva postupao kao lice za podršku, broj postupaka u kojima je podnosilac zahtjeva učestvovao kao lice za podršku; pohađanje obuka na teme koje se odnose na rad sa djecom te broj postupaka u kojima je kandidat odbio da postupa kao lice za podršku i razloge odbijanja. U slučaju da podnosilac zahtjeva ne ispunjava uslove zakona, Ministarstvo će donijeti odluku o odbijanju zahtjeva za izdavanje licence. Odluka kojom se odbija zahtjev za izdavanje, odnosno produženje licence i odluka kojom se utvrđuje da prestaje da važi licenca je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor. Licenca prestaje da važi istekom vremena za koje je izdata; na zahtjev lica za podršku; ako se utvrdi da prilikom izdavanja licence, lice za podršku nije ispunjavalo uslove predviđene zakonom; ako se utvrdi da lice za podršku prestane da ispunjava uslove iz člana 317g stav 1 ovog zakona te ako se utvrdi da lice za podršku ne izvršava obaveze propisane ovim zakonom. Lice za podršku kome je prestala da važi licenca saglasno zakonu, briše se sa liste lica za podršku odmah nakon prestanka važenja licence.

Lice za podršku koje je dobilo licencu upisuje se u listu lica za podršku odmah nakon izdavanja licence. Lista lica za podršku objavljuje se na internet stranici Ministarstva i redovno se ažurira. Uslovi za praktičnu primjenu instituta Lice za podršku stvoreni su u novembru 2017. godine kada je licima izdata licenca za rad i sačinjena lista lica za podršku koja je dostavljena svim osnovnim sudovima.

Tabela 1. Ukupan broj lica za podršku po opštinama

Redni broj	Lice za podršku djetetu u postupcima u vezi sa porodičnim odnosima po opštinama	Broj lica
1.	Podgorica	10
2.	Ulcinj	2
3.	Plav	1
4.	Berane	1
5.	Bijelo Polje	1
6.	Rožaje	1
7.	Tivat	1
UKUPNO		17

Iz tabele 1. i dijagrama 1. zapaža se da je najviše lica za podršku sa mjestom prebivališta smješteno u Podgorici što čini više od polovine ukupnog broja lica za podršku što nije neobično s obzirom da je u Podgorici brojno najviše stanovništva a samim tim i postupaka pred Osnovnim sudom u Podgorici u vezi sa porodičnim odnosima u kojima se dijete pojavljuje kao stranka

Dijagram 1. Ukupan broj lica za podršku po opštinama

Lice za podršku dužno je da se brižljivo i savjesno stara o ličnosti i interesima djeteta, da sa djetetom izgradi odnos povjerenja, da se njegovim stavovima i mišljenju posveti dužna pažnja, upozna ga sa njegovim pravima, pruži informacije o predmetu, toku i mogućem ishodu postupka i pruži objašnjenja koja se tiču mogućih posljedica izražavanja mišljenja djeteta. Lice za podršku dužno je da, uz saglasnost djeteta, sudu prenese njegovo mišljenje, da prisustvuje ročištu na kome se dijete sasluša odnosno neposredno iznosi mišljenje, kao i da djetetu objasni sadržinu odluke i njene posljedice. Lice za podršku ima pravo uvida u spise predmeta, dostavljaju mu se svi podnesci i ovlašćeno je da prisustvuje svim ročištima. Ono što mu je obaveza je da čuva podatke dobijene od djeteta kao povjerljive. Prava i obaveze lica za podršku prestaju donošenjem pravosnažne sudske odluke.

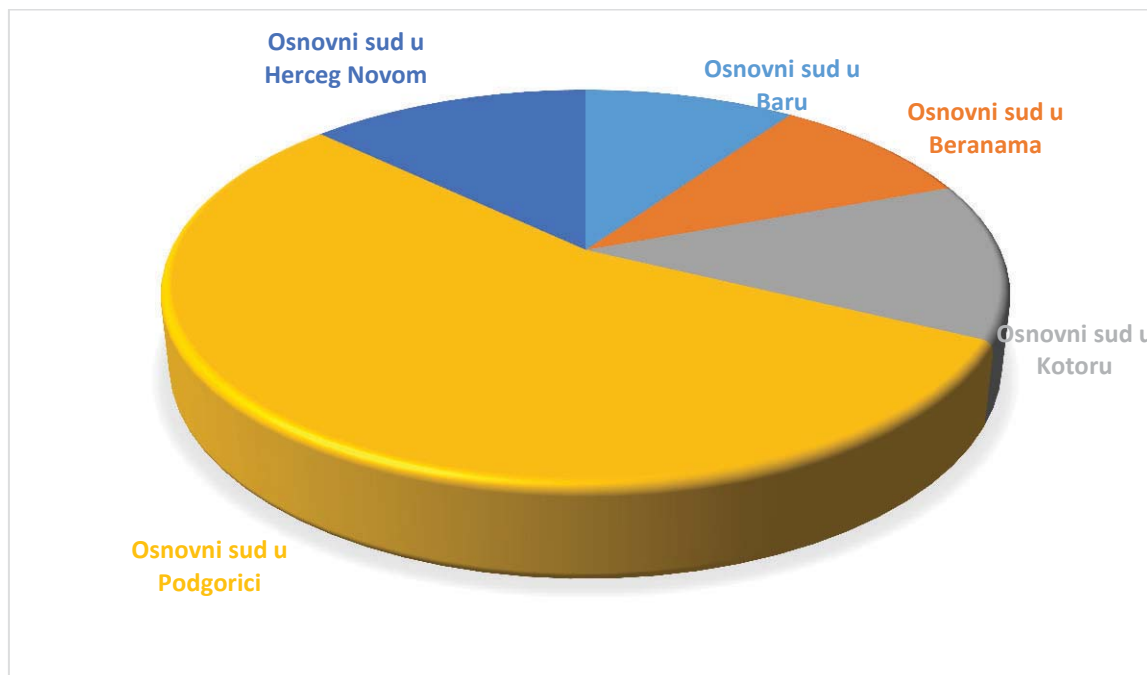
U Konvenciji o pravima djeteta, najbolji interes djeteta, kao pravna kategorija posebno naglašena smatra se temeljem pravne doctrine. Zavisno od toga koliki je interes djeteta realizovan u praksi, zavisi i sami kvalitet dječije zaštite. Upravo iz tog razloga, a kako je prethodno već napomenuto, institut lica za podršku u pravni sistem Crne Gore iz oblasti porodičnog zakonodavstva uvodi se Zakonom o izmjenama i dopunama Porodičnog zakona. Glavna želja, odnosno cilj uvođenja novog instituta jeste pružanje pomoći i podrške djetetu u sudskim postupcima u vezi sa porodičnim odnosima. Lice za podršku olakšava i rad sudijama, koji nisu stručno osposobljeni za razgovor sa djecom, prvenstveno sa djecom mlađeg uzrasta.

U tabeli koja slijedi prikazani su Osnovni sudovi u Crnoj Gori koji su u periodu od osnivanja u novembru 2017. godine pa do kraja decembra 2019. godine angažovali 31 lice za podršku u postupcima koji su, zbog visoko konfliktne situacije u porodičnim odnosima, bili prinuđeni da prilikom donošenja odluke a za pravilnu procjenu i utvrđivanje najboljeg interesa djeteta, angažuju lice za podršku, kako bi došli do autentičnog djetetovog mišljenja.

Tabela 2. Broj predmeta po Osnovnim sudovima u Crnoj Gori koji su angažovali lica za podršku

Naziv suda	Broj predmeta
Osnovni sud u Baru	3
Osnovni sud u Beranama	3
Osnovni sud u Kotoru	4
Osnovni sud u Podgorici	17
Osnovni sud u Herceg Novom	4
UKUPNO	31

Iz tabele 2 i dijagrama 2 zapaža se da je Osnovni sud u Podgorici u najvećem broju predmeta angažovao lice za podršku, što čini više od polovine od ukupnog broja predmeta u kojima su ova lica angažovana. Ako se pogleda regionalna zastupljenost, primjećuje se da su lica za podršku bila angažovana u svim regijama u Crnoj Gori.

Dijagram 2. Broj predmeta po sudovima koji su angažovali lica za podršku

ZAKLJUČAK

Poveljom Ujedinjenih nacija priznato je urođeno dostojanstvo i jednaka i neotuđiva prava svih članova ljudske zajednice, što predstavlja temelj slobode, pravde i mira u svijetu. Porodica kao osnovna društvena grupa trebala bi pružiti potrebnu zaštitu i pomoć svih svojih članova, naročito djece.

Savremena crnogorska porodica, u periodu koji je iza nas, doživjela je korjenite promjene u ukupnim društveno-ekonomskim odnosima. Porodicu u savremenoj Crnoj Gori karakterišu sve više humaniji, ravnopravniji i demokratskiji odnosi, odnosi koji se zasnivaju na međusobnom uvažavanju i toleranciji. Zaštita porodice i porodičnih odnosa je, možemo slobodno reći, osnovni i najvažniji zadatak savremenog crnogorskog društva. Snažno i zdravo pokoljenje koje se formira u zdravoj i snažnoj porodici predstavlja budućnost i oslonac svake zemlje, pa i Crne Gore. Iz tog razloga postojeći propisi, prije svih porodično-pravni, iziskuju određene izmjene i osavremenjivanje odredbi koje se odnose na roditeljsko pravo i dječja prava kao novu pravnu i vrijednosnu kategoriju.

Konvencijom o pravima djeteta, najbolji interes djeteta, kao pravna kategorija smatra se temeljem pravne doktrine. Kvalitet dječje zaštite zavisen je od toga koliki je interes djeteta realizovan u praksi. Iz tog razloga u pravni sistem Crne Gore iz oblasti porodičnog zakonodavstva uvodi se Zakonom o izmjenama i dopunama Porodičnog zakona institut lica za podršku. Glavna želja, odnosno cilj uvođenja novog instituta, jeste pružanje pomoći i podrške djetetu u sudskim postupcima u vezi sa porodičnim odnosima.

Lice za podršku olakšava i rad sudijama, a takođe je koristan i sa aspekta zaštite prava i interesa djece a samim tim i promovise koncept prava djeteta. Institut je značajan i zbog jačanja djeteta u građanskim parnicama gdje se prvenstveno poštuje želja i mišljenje djeteta. Na duge staze može pozitivno uticati na promjenu odnosa prema djeci koji se još uvijek, kako kod nas, tako i u okruženju u dovoljnoj mjeri ne prepoznaju kao nosioci, odnosno titulari prava.

LITERATURA

- Zakon o izmjenama i dopunama Porodičnog zakona ("Službeni list Crne Gore", br. 053/16)
- Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima djeteta usvojena 20. novembra 1989. Ženeva
- M.Mitić, Porodično pravo, Prosveta, Niš, 1969.
- M.Zvonarević, Socijalna psihologija, Školska knjiga, Zagreb, 1978.
- R.Korać, Porodično pravo, 3M Makarije, Podgorica, 2011.
- Ustav Crne Gore, Podgorica, 2010.

SUPPORT AS A NEW INSTITUTE IN MONTENEGRO FAMILY LAW

*Dr. Valentina Smolovic
High Court in Podgorica - Expert Service
Montenegro
e-mail: vanjasmolovic68@gmail.com*

Abstract: *Family is a living community of parents, children and other relatives who, in terms of the Family Law, have mutual rights and obligations, as well as the other basic community of life in which children are nurtured and raised. Family members are obliged to respect, assist and support each other in accordance with this law. Parents have equal rights and responsibilities to their children and are responsible for raising, educating and empowering children to live independently, protect their interests and well-being. A child is every person under 18 years of age. The rights of the child are indivisible, interconnected and fully realized. The state is obliged to respect and promote the rights of the child and take the necessary measures to protect the child from neglect, abuse, exploitation and discrimination. In situations where the parents decide to divorce and file for divorce with the court and have common children, the court and all participants in the proceedings are obliged to treat the child participating in the proceedings with special care, taking into account the situation in which the child is in, their needs and well-being, with full respect for their dignity, personality and individuality. In family relations proceedings, the court may, if it deems it intensifying the conflict between the child and the parent or between the parents, appoint a child support person, a child under 14 without his or her consent, and a child over 14 years of age life with their consent. Information and advice are provided to the child in a timely, understandable manner, adapted to their age and maturity.*

Keywords: *Family, marriage, child, divorce, support person*